ပေႃႈတွင်း ယွၼ်ႈၶုၼ်ႉ

ဝၼ်းၵဝ်ႈၶႂ်းမေႃ

2079 _ 1985

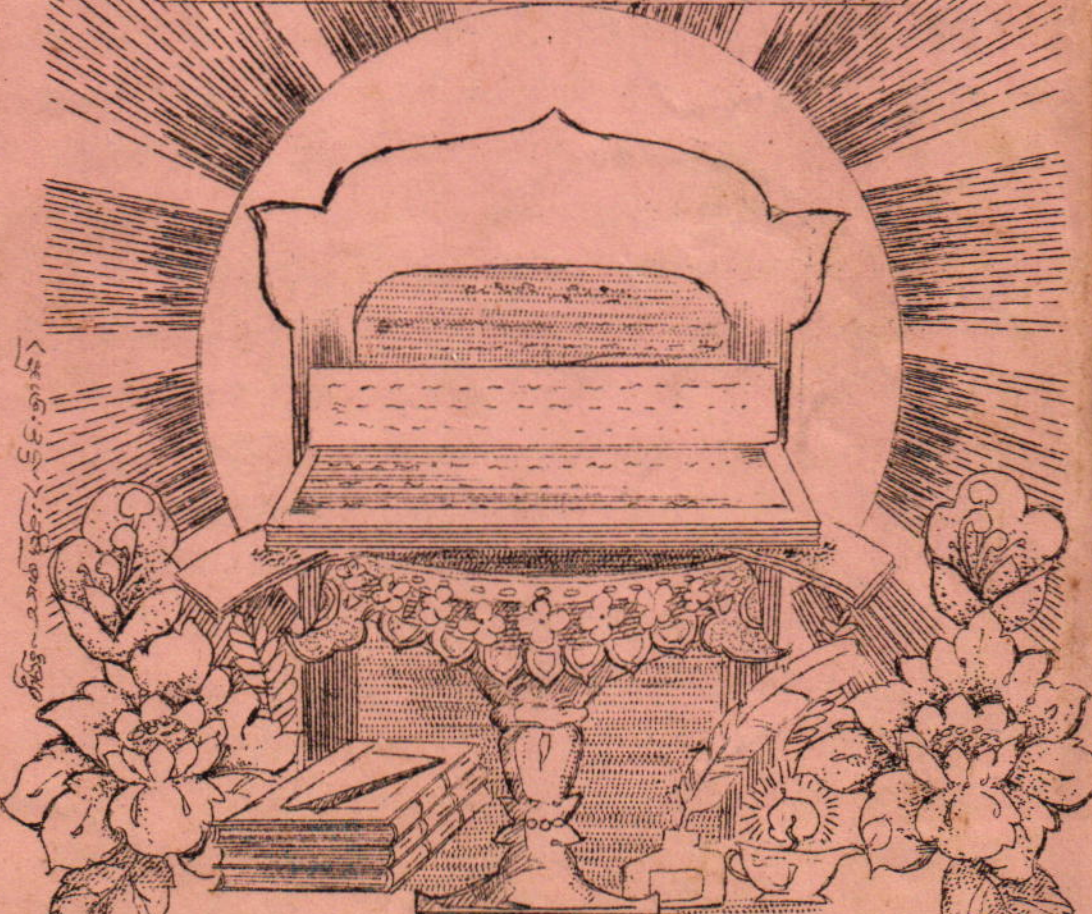

၊ တီႈလိၵ်ႈလၢႆးလႅင်းႁူၶဝ် ၊

[ၵၢမ်ၼႄလၢႆးလိၵ်ႈ]

ၶိုတ်ႉပိၼ်ၵူၼ်းမႃးၼႂ်းလူၵ်ႈၸိူင်းၵၢင်လူင်ၼႆႉ ၵၢၼ်ၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ၶိုတ်ႉပေႃႉ မီးပိၼ်မႃးယူႇသိုဝ်ႈၼႂ်တၢင်းမၼ်းသၢင်ႇၼႂ် **သၢင်ႇ**မၼ်းၸွမ်းၶၢပ်းယၢမ်းယူႇယဝ်ႉ။ တၢင်ႈတၢင်ႇၵၢၼ်ယူႇၵၢၼ်ၵိၼ် ၵၢၼ်ၶူင်ႈမႆ - သိၼ်းပၢၼ်ၼႂ်မၼ်း သိုဝ်ႈၼႂ်ၸုင်းမၼ်း ၸူႉၼိူဝ်းတၢမ်ႇၵႃး လိူဝ်ၶမ်မႃးထိုင်ႈလိုဝ်းပီႈ ၶွင်ႇၶိူင်းလိၵ်ႈၸွင်ႈလိၵ်ႈၵၼ်ပီႈပႃႈသွင်ႉၶွင်ႇ ပႃႈၵၢၼ်းၼႂ်းဝၢၼ်ႈၼႂ်းမိူင်းၸဝ်း လိူဝ်ႇၼိုဝ်းလၢတ်ႈၸဝ်း လိူဝ်သေၼႆႉ လိုဝ်းပိၼ်ၵူၼ်း ၸူဝ်ႈလိူဝ်ႇၼႂ်ႈၶင်ႉၵၼ် ထိုင်တူဝ်မီးလႄႈ သတ်းယူႇယဝ်ႉ - လိုဝ်းၵၢၼ်ၵၢၼ်ဝႃႈၼေႈသမ်ႇ တွၼ်းလိူဝ်တမ်းလႄႈလွႆႈထိမ်ၸဝ်းလီႈ မိူဝ်ႈတွၼ်းပၼ်ၵၢၼ်ၸဝ်းလီႈ ပိၼ်တၢင်သုပ်းတူဝ် ၸူဝ်ႈလႄႈၸဝ်းလီႈလႄႈ ပိၼ်ၵၢၼ် ပၢမ်ႇသတိလီလီထထ ပိၼ်ၵေႃႇလီပၼ်တၢင်းၼႂ်ႈလႄႈၶူဝ် ၸဝ်းလႆႈပုၼ်ႈတူဝ်ၸဝ်းၵေႃႇလိူဝ်ၸူႉၼိူဝ်းတၢမ်ႇၵႃး ၵိုၵ်းပႃးပီႈၶွင်ႇတူႈၼမ်ႈလိူဝ်ႇၼိုဝ်း လၢတ်ႈၸဝ်းဝၢၼ်ႈမိူင်းၸဝ်းၸဝ်းၶွင်ၸဝ်း သုၼ်ႉၸဝ်းသုၼ်ႉပိုၼ်ႈထူဝ်ႇပိၼ်သၢင်? ပေႃး ဝႃႈၼႆ ပိၼ်လိၵ်ႈလၢႆးပၢႆၵမ်ယဝ်ႉ - မိူၼ်လိူင်ႇႁၢမ်းၵပ်းထုၵ်ႉၸဝ်းဝႃႈ(လိၵ်ႈလၢႆး ပိၼ်သေႃးၵၢၼ်ၵၢင်ၸတ်းၸၢၼ်ႁူႈလွင်ႈ) ၼၼ်ၼၼ်ႉလူဝ်ႉၶဝ်ႈလႄႈၼႂ်မၼ်းယဝ်ႉ။

ပိၼ်ၼႂ်ၶိုတ်းမႃးလႃႉ လိၵ်ႈလိၵ်ႈၵၢၼ်ဝႃႈၼၼ်ႉ ပေႃးဝႃႈၼႆ - ပိၼ်လိုဝ်း ၵူၼ်းၵၢၼ် လၵ်းလိမ် သိမ်းၵႂႈႁူႉၶႂႈၸၼ်လၢင် တူလႄးႁၢင်ႈ ၸၵ်ႉတူဝ်လႄႈလိူဝ်ႇလၢတ်ႈၼွင်ႈၵူၼ်း ဝၢၼ်ႈမိူင်းၼေႈၸၼ်ထိုင် တၢင်းလီပုၼ်ႈပိုၼ်ႈ ပုၼ်ႈၸဝ်းသေ ၸိူင်ၵွၵ်ႉၶိုတ်းသၢင်ႈ မႃးၵိုဝ်ႈ - ယူႇတူလႄးၵႂ် ထိမ်ၶႂႈဝၢၼ်ႈ တႂႈသူၼ် ၶႂႈဝၢၼ်ႈၵၢၼ်မိူင်း ထိမ်ၼွင်ႈ ၵူၼ်းႁူႈလွင်ႈ လွင်ႈၸၵ်ႉၸွမ်မိုတ်ႈၵိုဝ်းလွင်ႈမၢၵ်ႈမီးလီပိၼ် လွင်ႈယူႇလီပၢႆးၼပ်ႉယမ် ထူဝ်ႇၵႃႈ ၸွတ်ႈယိပ်းတိုဝ်းလႄႉလိၵ်ႈၸွမ်းသေႈ - ႁူပ်ႈၼႆယၢမ်းလိူဝ်ထဝ်ႈၵဝ်ႉ ၶၢတ်ႈတူလႄး ၼႂ်းၶိုၼ်း ၼႂ်းဝၢၼ်ႈၼႂ်းမိူင်း လိူဝ်ႇၼိုဝ်းလၢတ်ႈၸဝ်း ပိၼ်ၶိုဝ်မီးၶိုဝ်ယူႇ ထူဝ်ႇသေၵၢၼ်ယိၼ်းထိုင်လီႈ ၽူႈတဵမ်းၸဝ်းႁူႈၵေႃႇႁူႈတီႈ ႁူႉတူဝ်တူင်ႇတိုၼ်ႉ ႁူႉမေႃ လိၵ်ႈလၢႆးပၢႆပေႃႉ ၼၼ်ႉၵၼ် သေၵမ်းၼႆ - ၶႂ်ႈၸဝ်းယွၼ်းသၢင်ႉလၢတ်ႈယူႇၵေႃႈ -

ပၢႆၵမ်လွတ်ႈၶႂ်ႈ

ၸွမ်း ၶိုဝ်းမိူင်း

၀ ၶေႃႈသင်ႇ ၀

ၼိုႈပီၼ်တီႈမႃႇတွင်းဝၼ်းၶူးမေႃႇတီးတီႈလိၵ်းရႃၼ် တႃႈႁင်ႈ တူၼ်ႈ(႘)ပွၵ်ႈၼ်ႆလႈ လင်ႉလိႈ လွႆလိၵ်ႁၼ်လိမ်တီးၵေႃႉတီးသေႈလဝ်ႈလေႉတၼႃႉ ၵၼ်ယူႉႁိမ်းၵိၼ် လမ်ႁၼ်ယဝ်ႉ ၶတ်းလွႆသုႉၶေႃး ၵၼ်ၵိၼ်ႁိုင်းဝႃႈလိႈပွင်ပိၼ် ႁူႈၽႃႇ ယိၼ်းမိုဝ်း တိုင်လိႈၼၼ်ႉသေ ပိုင်ႈၵိင်ၵဝ်ႁိုင်းလိၵ်ႈလၢႆးလိၵ်းရႃၼ်ယဝ်ႉ ၵိတ်ႉၵွၵ်ႉ ပိၼ် ပိၼ်ႉပိၼ် ပိုၼ်းၵိပ်ႈလဝ်ႈၶူးမေႃႇသေတွၼ်ႈတိုင်မႄးၼိုၼ်းမိုဝ်းၽူႈႁၵ်ႉလိၵ်ႈလူလိၵ်ႈ ႁဝ်းၶဝ်ၵေႃး

တင်ႈၵဝ်ၼ်ႉႁူႉၼႄႈၶႃဝ်းယႃဝ်းၼၼ်ႉ ၼင်ႉႁိုဝ်ပေႃးတေပိၼ်ဝၼ်း "ၶူးမေႃႇ" လိၵ်ႈလၢႆးတီးႁဝ်းၶႄႈႁူႉသၵ်းလွႆ ၼင်ႉႁိုဝ်လိၵ်ႈလၢႆးပႃႇပေႉပပ်ႉလိၵ်ႈႁဝ်း ၵွၵ်ႉလိႈမႄးၼမ်ၼမ် သင်ႉလၼ်ႉသုင်မႄးၶိုတ်းပိုၼ်ႈလိႈၼၼ်ႉလွႆၽူႈႁၵ်ႉၶိုဝ်းႁၵ်ႉ လိၵ်ႈႁဝ်းၶဝ် ၶၼ်းတေႃႈသိုပ်ႉၶတ်းလွႆပၼ်ႁိုင်း သိုပ်ႉသႃႇလွႆ "လိၵ်ႈလၢႆးလိၵ်းရႃၼ်" ၼိုႈယိၼ်းယႃဝ်းမၼ်ႈၵၼ်ႉပိုင်းသုင်ႁူႉသေႁမ်း-

လိၵ်ႈလၢႆးလိၵ်းရႃၼ်ၵေႃႈၵႃႈၵၼ်ဝႃႈလိႈပွင်ပိၼ်ၵိၼ်ႁိုင်းယူၵ်ႉလိႈ ပွင်လိႈယိၼ်းမိုဝ်းတိုင်လိႈၼၼ်ႉ တေႁိမ်ၶႃဝ်းယႃမ်းႁႃၼ်သူၼ်ႉတူပ်သေ ၽွမ်ႉ ႁၼ်ႁိုတ်း ၼိုင်ႁူႉယူႉၵမ်ႉလွတ်ႈၵေႃး---

တီႈယိုင်းမႃႇတၵ်းၵွင်ႉၵမ်ႉရႃင်ႉ

ႁမ်မ ႁႃၼ်ဝၼ်းၶူးမေႃႇတီးပီ(85)
လိၵ်ႈလၢႆးလိၵ်းရႃၼ်
ၵေႃႇလိၵ်ႈလၢႆးငလႈသင်ႉၶႃႉ ၼုမ်ႉတီး
ဝိင်းတႃႈႁင်ႈ

လိၵ်ႈပိုၼ်ႈသိုၼ်ႈတၢင်းၵၢၼ်

ၸွၼ်းမိူင်းမိူင်း

• လွင်ႈႁူႉတၢင်းႁၼ်
လိၵ်ႈၼႄပၼ်
ပွမ်ႉၵၼ်ၼႄလႆး ၵွၼ်ႉယိင်းၸၢႆး

• ၼႄႈၵၢၼ်လွၵ်းလၢႆး
လိၵ်ႈႁူမ်ႈပၢႆး
ယိင်းၸၢႆးႁူဝ်ႉထိုင် ၵွၼ်ၶပ်းၶိုင်

• ႁိုဝ်ႈႁူႉႁၼ်ထိုင်
ယႃႇယူႇမိုင်
ၶိုင်တၢင်းၵၢၼ်ႁဝ်း ယႃႇၼိမ်သဝ်း

• ႁိုဝ်ႈထိုင်ၵွၼ်းၶေႃ
ပွမ်ႉႁူမ်ၵေႃ
တႃႇမေႃၵၢၼ်ငၢၼ်း ယႃႇယူႇယၢၼ်းလိူဝ်တႃ

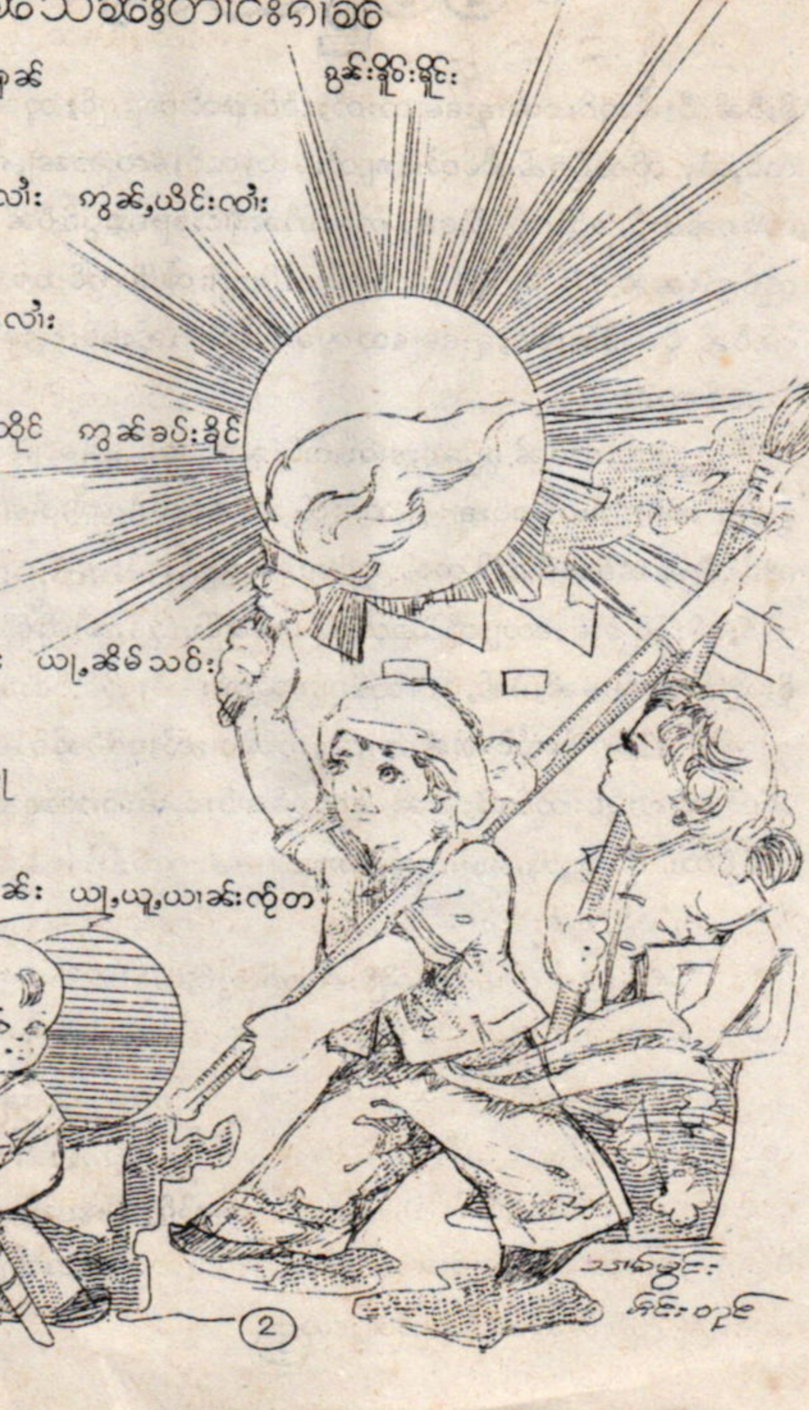

ပိုၼ်းၶ်ပ်း
(ၸဝ်ႈထမ္မတိင်ႇၶေ)

• ၸိုဝ်ႈပေႃႈ လုင်းထမ်းၵု
• ၸိုဝ်ႈမႄႈ ပႃႈထမ်းၶွတ်ႇ
တီႈၵိူတ်ႇ ဝၢၼ်ႈၶၢင်လေႃႈၸၢၵ်ႇ
ၵိူင်ႇမိူင်းတိုင်

ပီၵိူတ်ႇ - ၇၀၆၈ - [ၵေႃးလူႇ - ၁၀၈ -] လိူၼ် (၁၇) မႄႈ (၇) ၶမ်ႈ ဝၼ်းသဝ် ၸိုဝ်ႈ မိူင်းလိၵ်ႈ ႁွင်ႉဝႃႈ "ၸဝ်ႈၶမ်းတိုၼ်း" ဝႃႈၼႆ ယဝ်ႉ. တေႃႇၸဝ်ႈဝၢတ်ႇ မိူင်းၵႃႈယႃႇ (၄) ၸူဝ်ႈ, ၼင်ႈသင်ႇ, ႁၢၼ်းမိူင်ႈ (၁) ၸူဝ်ႈ, ၶိုၼ်ႈ ပိၼ်ၸဝ်ႈမိူင်းၵႃႈယႃႇ (၇၀) ၸူဝ်ႈ, တီႈဝၢတ်ႇ ဝၢၼ်ႈၶၢင်လေႃႈၸၢၵ်ႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ ။

ၸဝ်ႈၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၽွင်းလူင် သၢင်ပီ ၸဝ်ႈၼိူင်ႈၽွင်း ပၢင်းၵၢဝ်ၸဝ်ႈမိူင်းၼၢင်း ဝၢတ်ႇၸိင်းသူဝ်းတၢတ်ႇ မိူင်းပီ (၇၁၈၈) ထိုင် ပီ (၇၁၈၈) ၼၼ်ႉသေ ၽွင်းယၢမ်းၼၼ်ႉ ၵူပ်ႈ ဢၢင်းၽွင်း လုၵ်ႉၽိုၼ်ႉၸဝ်ႈၽွင်းၶိုၼ်းၼလႆႈ မၼ်းၸဝ်ႈၶူး ပၢၼ်ႇၵႂၵ်ႈ မိူင်းယူႇ တီႈ လေႃႈလၢၼ်ႉသေ ထွၵ်ႇပိၼ်ႁူၼ်းမိူၼ်း ႁူႇယဝ်ႉ ။

ၸဝ်ႈထမ်ႇမတိင်ႇ ဢၼ်ႉၼႆႉမၼ်းတၢင်း ၶတ်းၸႂ်ႇ လူင်းပၢႆးလိၵ်ႈလၢႆးပၢႆၸမ်ႇလႄႈ လွင်ႈဢပ်ႉလွင်ႈတူၺ်းပေႃႇတၢင်ႇ ႁူႉလၢႆး ပိၼ်ပြိုႇမေႃယႃႇလူင် ယွတ်းယႃႇလီး တၢင်းထိုပ်းတၢင်းပိၼ်ႁူႉပိူင်ပိူင်ယဝ်ႉ ။

ၸူးမေႃလူင်တီႈၸဝ်ႈထမ်ႇမတိင်ႇဢေႃ ၸဝ်ႈၼႆႉ လီႈသိင်ႇၵၢမ်ႇ သုတ်းမုၼ်ႁူႉမိူင်း ၵႃႈယႃႇ ၸဝ်ႈလီႈ(၁၁) ၸူဝ်ႈ, လိူၼ် ႁူဝ်ႈ လွင်ႈ(၁) ၶမ်ႈမ်ၼ်ႈဝၼ်းသဝ် ယၢမ်းႁူဝ် ၶမ်ႈ တီႈၵိူင်ႇဝိင်းဢမ်ႇၶမ်း ဝၢၼ်ႈလေႃႈ လၢၼ်ႉၼၼ်ႉယဝ်ႉ ။

ၵၼ်ပိၼ်တူဝ်လိၵ်ႈၽိုၼ်ထမ်း မၼ်းၸဝ်ႈတိမ်ႈၼိၼ်ဝႆႉၼၼ်ႉပိၼ်ၽိုၼ် ထမ်း လေးၵီႇ, လေးၸၵ်ႈတြႃႇ ၽိုၼ် လိၵ်ႈထမ်းၵၼ်ပၼ်တၢင်းႁူႉတၢင်းမေႃ ၶဝ်လႆႈ လႆႈႁူႉမီးဝႆႉတင်းဢမ်ယူႇယဝ်ႉ ။

ၶဝ်းတၢင်းၸိုပ်ႇၵၢၼ်, — တိမ်ႈၼႄၽၢၼ်,
ၸဝ်ႈၵၢၼ်,ၼႄၶိူင် — ၶူးတဵၵ်းႁူႉၸိုင်

ပိူၼ်းၵဵပ်ႈ

(ၸဝ်ႈပိင်ႇလႃႇဢေႃးၵ)

ၸိုဝ်ႈ ၵူႈ — ဢၢၵ်းၵႃႈယွတ်ႈၶမ်း
ၸိုဝ်ႈ ၼမ — ဢၢၵ်းၵႃႈဢၢၼ်းယွတ်ႈ
တီႈၵိူတ်ႇ — ဝၢၼ်ႈပၢႆႇၵေႇ ၵိူင်ႇမိူင်းၶၢင်
ၸႅင်းမိူင်းသူႈ

ပီၵိူတ်ႇ ၵေႃးလႃႇ (႑႗႔႘) ၶိုၼ်း လိူၼ် (႘) လွင်ႈၶမ်ႈၼိုင်ႈ မႂ်ႇၼၼ်ႈ ဝၼ်းဢၢတ်း ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈ လိၵ်ႈႁွင်ႉ ၵႂ်ႈ ၸဝ်ႈပၢၼ်းၸိင်ႇ ပူႇဝတ်ႉမိူဝ်ႈ ၵႃႈယူႇလႆႈ (႑႘) ၶူပ်ႇ ၵွတ်း ၵပ်ႈပီႇ သွင်ၶူပ်ႇ ပၼ်ႈပီၼ်ၸဝ်ႈ သၢင်ႇ ၶိုၼ်းဝတ်ႉဝၢၼ်ႈမိူင်းၶၢင် ဢၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ ၸဝ်း သေဢၼ်ႉလႆႈၵူႈမၢၵ်ႈၼိူဝ်ၵႃႈတၢင်းမေ တီႈၶႂ်ႈ ၸဝ်ႈလူင်ဝတ်ႉဝၢၼ်ႈယူၵ်ႉၵိူင်ႇ မိူင်းၵေးသီးဝၢၼ်ႈထၢမ် ဢၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ ဢိူဝ်ႇ ထိုင်မိူဝ်ႈၵေႃးလႃႇ (႑႗႗႘) ၶိုၼ်း ၸိုၼ်ႈ ပၼ်လၢင်းတီႈဝတ်ႉဝၢၼ်ႈယူၵ်ႉ သေယဝ်ႉ ၸဝ်းဢၼ်သမ်ႉၵႂၢၵ်ႇ မူၼ်ႈၼၼ်းတၢင်း မေ ထိင်းရိင်ႈၶႃႈ တေႃႇၸၢႆ ၶၢင် ႁၢႆႈပၢင်းၸဝ်းၶဵဝ်(႑႐) ပီပၢၼ်ယဝ်ႉ ၸဝ်းသေမၼ်းလဝ်ႈၶွတ်ႈထိုင် တီႈပူႇၵပ်ႉယဝ်ႉ လဝ်ႈၼႃႈလူင်ၸႅင်းမိူင်း သူႈယူၵ်ႉတၢင်ႇၸၼ်ၸႂ်ႈတေႃႇလူင် ၶိုၼ်း မိူင်းသူႈသေယဝ်ႉ ထိုင်မႃးပီ (႑႙႑႙) ၶိုၼ်း လဝ်ႈသၢင်ႇၶူႉမိူင်းတီႈၵိၵ်ႉတၢင်းတၢၵ်ႈၶပ် ယူၵ်ႉတၢင်ႇပိၼ် "သၢင်ႇၶူႉမႁႃၼႃႇယၵ "

ၸိုင်ႈတီႈသေတေႃႇ တၢင်ႈဝိဝတ်ႉပိတၵတ်ႈ တီႈၸႅင်းပၢင်လူင်ဢၼ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ တူဝ်ၼီၼ်ႇ လဝ်ႈ ၵွၼ်ႇႁူပ်ႇသေတိမ်ႈၶႅၼ်ဝိပိတၵတ်ႈသၢမ် ၵွင်ၵၢဢိထၢၼ်ႇ တီႈလေႃးၵီႇ လေႃးၵၢၵ်ႈ ၸႂ် ၼၼ်ႉသေၵၢမ်ႇ ၵႃးလိၵ်ႈပၼ်တၢင်းၸူဢမ် တၢင်းၸၼ်ႈၵၢင်ႇ ဢၼ်ၼၼ်ႉၵေႃႈမီးတၢင်းဢၼ်ယဝ်ႉ မၼ်းလဝ်ႈလႆႈၸုပ်ႉၶူး (DEGREE) ဝိႇၸူႈ မဵဝ်းယဝ်ႉ လိၵ်ႈတီး လိၵ်ႈပျမ်ႈမီး လိၵ်ႈ သၵ်ႉၵထ လိၵ်ႈပႃႇလိ လိၵ်ႈမၢၼ်ႈ လိၵ်ႈ ၵိင်းၵရိသျ ဢၼ်ယဝ်ႉမၼ်းလဝ်ႈၶဝ်ႈသူၼ် မၢၵ်ႇ ၸၢၵ်ႈၶမ်းၵူႈမိူဝ်ႈ ၵႃႈယူႇလႆႈ (႗႔) ပီ မိူဝ်ႈပီ (႑႙႙႙) ၶိုၼ်း လိူၼ် (႑႑) လွင် (႑႘) ၶမ်ႈ ဝၼ်းလၼ်ဢၼ်ယဝ်ႉ။

ဢေႃႈသႂ်ႇသူႉသၢဢေႃႈ — တႅမ်ႈဝိႇၵူႈ
ပုၼ်ႈတေႃႇတီးလႅင်း — ၶတ်းၸိုင်ၼိုင်း

ပိုၼ်းၵဵပ်း

(ၸဝ်ႈၵၢင်းသိုၵ်)

ၸိုဝ်ႈပေႃႈ   ပူႇလႅ

ၸိုဝ်ႈမႄႈ   ၼၢင်းသၢင်

ပီၵိူတ်ႇ ပီ (႗႕႕) ပီၵေႃးလေႃ (႑႑႘႔) လိူၼ်(႑႐)ၶိုၼ်ႈ ၶမ်ႈ ၼိုင်ႈ ဝၼ်းသုၵ်း တီႈ ၵိူတ်ႇ ဝၢၼ်ႈ ၼေႃး ၵိင်းတွၼ်ႈ ဝဵင်းလၢဝ်း ၵိင်း တွင်းတူင်ႇ မိူင်းၼၢႆးမိူင်းတႆး ပွတ်းၸၢၼ်း ၼၼ်ႉယဝ်ႉ. ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိူၵ်ႈ ႁွင်ႉဝႆႉ သိုသု ၸိုဝ်ႈ ပီသိတ်ႇ မၼ်းလႄႈ ၸဝ်ႈၵၢင်းသိုၵ် လေႃးလႃးသိုလ ၸေႃးပေႃႈ ႁူႇဝႆႉၼႆယဝ်ႉ. ၶဝ်ႈယူႇဝတ်ႉ မိူဝ်ႈၵႃႈ ယူႇလႄႈ (႘) ၶူပ်ႇ ၼုင်ႈ သၢင် မိူဝ်ႈ (႔) ၶူပ်ႇ ၶိုၼ်ႈ ၵိူတ်ႇတၢင်း မိူဝ်ႈ (႗႐) ၶူပ်ႇ တီႈဝတ်ႉ ဝဵင်းလၢဝ်း ၸိုဝ်ႈ ၸဝ်ႈ ႁွင်ႉဝႆႉ ၸဝ်ႈၸေႃးသုမၼ ဝႆႉၼႆယဝ်ႉ. ပိူဝ်ႈပေႃႈမေႃ ၸၢင်ႉယဝ်ႉ ဝႃႈ ၼိုင်ႈ ႁူႉသွၼ် ၵိုၼ်းၵၢဝ်တၢင်းမေႃ တီႈ ဝဵင်းမေႃ လမႄႈ သွၼ်ပီယဝ်ႉ. လုၵ်ႉပူၼ်ႉ ႁူႉ ယူႇ မိူင်းယူၼ်း မိူင်းထႆး တၢင်းၸိုင်သၢမ်ပီ ၼုင်းပူၵ်ႈ ၶိုၼ်း မိူဝ်ႈယူႇ မိူင်းၵဝ်ႇ ယဝ်ႉ. ၼဵင်ႈ ၽွၼ်း တၢင်းၸူး ၸဝ်ႈၼေႃး ၵၼ်ႈ ဢၼ် ၼေႃ ၶွပ်ႈ ၸၢင်ႈ ဢဝ်ႇတီႈ ၵမ်းၶဵင်ႇ ၽွင်းတၢင်းၶွမ်ႉ ၸိုင်ႈ ႁူႉတွင်း ၵၢၼ်ႇၽၢမ်ႈ ၸၢင်ႈ သိုၵ်ႈ ၶၢၼ်ႇ လီ ၸၢႆး ၵူၼ်း မိူင်းၼၢႆး ဢၼ်ပွတ်းၸိုင်ႈ ၸၢင်ႈ ႁူႉ ၵၢင်း သိုၵ် ၸေႃး ပၢင်း ၵၢၼ်ႉ မၼ်းၸဝ်ႈ ယူၵ်ႉ ပိၼ်ႇ ပိူၼ်ႈ ၼေႃႈ ၸူင်ႉ ၶိုၼ်း မိူင်းၵၢင်းသိုၵ် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ ။

မၼ်းၸဝ်ႈ ယူႇ ၶိုၼ်း မိူင်းၵၢင်းသိုၵ် ႁိုင် (႕႔) ပီ တီႈ မိူဝ်ႈ ၵမ်း ၼၼ်ႉ လွင်ႈ ၶၢၵ်ႈ ၸိူဝ်း လႄႈ ဝၢၼ်ႈ ၵဝ်ႇ မိူင်းလၢင် ဝၢၼ်ႈ မိူင်း လၢင်း ယဝ်ႉ. ၽွင်း ၼၼ်ႉ ႁူပ်ႉ မီး ၵူၼ်း ၵမ်ႈ ၼေႃႈ လူဝ်ႇ ၸဵမ်ႈ လႄႈ တေႃႇ ပေႃး လႆႈ ထၢၵ်ႈ ပိၼ်ႇ ၵူၼ်း ႁိမ်ႉ ၸေႃးယဝ်ႉ လႄႈ ၼေ ၸၢင်ႈ ႁူၺ်ႉ ၵၢၼ်ႇ တင်း ၼၢင်း သိင်သူလီႉ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ. မီးလုၵ်ႈ ယိင်း ၵေႃႈ ၼိုင်ႈ ၸိုဝ်ႈ ႁွင်ႉဝႆႉ ၼၢင်းၶမ်းၵူ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ.

မၼ်းၸဝ်ႈ သိင်ႇ ၵၢမ်ႇ သုတ်း မူၼ် ၵူၼ်ႈ မိူဝ်ႈၵႃႈ ယူႇ ၸဝ်ႈ လႄႈ (႔႘) ၶူပ်ႇ ပီ (႗႘႗႖) လိူၼ် (႑႐) လွင်ႈ (႔) ၶမ်ႈ ဝၼ်းသုၵ်း ၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ ။

တၢင်းႁူႉ တၢင်းႁၼ် — ၸိုၼ်ႈ ၸၼ်ပၼ်

ၽိုၼ်း ၶၢမ်တီႈမိူင်း — သိၼ်ႈ လၢႆး လိူင်း

ပိူၼ်းၵဵပ်ႈ

(ၸဝ်ႈၵႃမႃတ်ႈလူင်)

ၸိုဝ်ႈပေႃႈ	လုင်းလွႆ မၢၼ်ႈလီ
ၸိုဝ်ႈမႄႈ	ပႃးလွႆ မၢၼ်ႈလီ
တီႈၵိူတ်ႇ	ဝၢၼ်ႈပၢင်ႇလူင်ယၢဝ်း ၵိူင်ႇမိူင်းၼွင်
ပီၵိူတ်ႇ	ပီ(႑႘႔႖)ၼီႈ ၵႄးလိူၼ်(႑႑)

လိူၼ်(႑႑)ၶိုၼ်ႈသီႇ ၶမ်းဝၼ်းသုၵ်း ၼၼ်ႉယဝ်ႉ. ၸိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလဵၵ်ႉ ႁွင်ႉဝႆႉ "ၸၢႆးသႅင်ႇၵွင်ႈ" ၵမ်ႇ, ၼၼ်ႉ "မွင်ႇငေႇ" ဝႆႉၼႆယဝ်ႉ. ၼတ်ႉၸဝ်ႈၵူႈဝၼ်း. ၵႃႈယု(႗)ၶူပ်ႇ, ...ႉသၢင်ႇ(႘)ၶူပ်ႇ, ၸိုဝ်ႈ ၸဝ်ႈ ႁွင်ႉဝႆႉ သၢင်ႇသေႃးၽိုင်ႇ ယူႇဝတ်ႉ. သူၺ်ႇပုတ်ႉထေႃး ဝၢၼ်ႈလိၵ်းၵိူင်ႇမိူင်းၼွင် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ. ထိုင်မႃးၵႃႈယုၸဝ်ႈသီႇ(႑႑)ၶူပ်ႇ, ၵႂႃႇၶိုၼ်ႈသွၼ်ၵိၼ်းၵၢပ်ႇတၢင်းမေႃတီႈဝတ်ႉ. ၶူပ်ႇၵၢင် ၵိူင်ႇၶိုၼ်ႈဝၢၼ်ႈတွၼ်ႈၵေႃးသီးဝၢၼ်ႈ လၢမ် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ. ယူႇလႄႈပီၸိုင်ႈယဝ်ႉ ဢဝ်ႇ ၵူၼ်းယူႇဝတ်ႉ မိူင်းၼမ်ၶူၵ်ႈပီလုမ်ႈသေ ထၢၵ်ႈ

ပၼ်ႇၵုၼ်းၶိူၼ်းမိူင်ႈၵႃႈယုၸဝ်ႈလႆႈ(႑႖)ၶူပ်ႇ ၼၼ်ႉယဝ်ႉ. ၸဝ်ႈၾႃႉလူင်မိူင်းၼွင် ၸဝ်ႈ ၶၼ်ထုၼ်း ၸဝ်ႈႁွင်ႉ တၢင်မၼ်းၸဝ်ႈၵူၼ်းယူႇ လွမ်းၸိူဝ်းၼႆႉ ၽၢႆႇလိၵ်ႈ ထိူဝ်ႇလိၵ်ႈ တီႈၼႆႉ ဝၢၼ်ႈပၢင်ႇသူ ဝဵင်းမိူင်းၼွင် ၼၼ်ႉယဝ်ႉ. မိူင်ႈပီသူႇသၼႃႇ(႑႘႙႑)ၼီႈ ၼၼ်ႉမၼ်း ၸဝ်ႈၵႂႃႇႁဵၼ်း ထိူဝ်ႇလိၵ်ႈ ထိူဝ်ႇၵျေႃးၵႅမ်ႇၼႅင် လီးၶႅ ဝၢၼ်ႈၼႂ်း သထေႃးဝေႃးလၶႄ. ၵိူင်း တုင် မိူင်းလိူၼ်းလေႃ မိူင်းယူၼ်း မိူင်းထႂ်း ၶဝ်ႈလၢၵ်ႇ ယဝ်ႉ. ထိုင်မိူဝ်ႈပီသူႇသၼႃႇ (႑႘႘႘)ၼီႈ ၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၾႃႉၶၼ်မုင်ႉပွင်ႈ တၢင်ႇမၼ်းၸဝ်ႈပိၼ်ႇၵႃႈမႃတ်ႈလူင်သေယူႇ ၼႂ်းမိူင်ယဝ်ႉ. ဝၢႆးၼၼ်ႉ ၸဝ်ႈၾႃႉလူင် ၶၼ် သၢင်ႇတူၼ်ႈသိူင်ႇ မိူင်သိၼ်ႇပီ မႂ်ႇပၢင်းၵၢပ် မၼ်းၸဝ်ႈ ၵုၼ်ႈယူႇ လွမ်းတၢင်းမိူင်းတႂ်းပွတ်း ၸွင်ႇသေယဝ်ႉ. မၼ်းၸဝ်ႈၼႆႉ ၼေလ ၶိူဝ်ႇၵိူတ်ႈ ၽူႈထိူဝ်းလိၵ်ႈ ပိူၼ်ၶၢဝ်လိၵ်ႈ တၢမ်ႇလိၵ်ႈ တေႃႇ ထိုင်ၵႃႈယုၸဝ်ႈလႆႈ(႗႑)ၶူပ်ႇ သေ ယဝ်ႉ ၶိူင်ႇၵၢမ်ႇသုတ်ႇမၼ်းၵူႈ တီႈဝၢၼ်ႈ ႁွင်းမူး ပုတ်း ၵိူင်ႇ ၵျၢၵ်ႇ ၼမ်း ၼၼ်ႉယဝ်ႉ. လိၵ်ႈၵၢၼ်မၼ်းၸဝ်ႈတႅမ်ႈဝႆႉ လွင်ႈမီး(႑႐႐) လိူဝ်ယဝ်ႉ.

ၼမ်ႉႁၢမ်းလွၼ်ႉမၢၵ်ႈ

တၢၵ်ႈၶၢၵ်ႈၵွၵ်းၵိၼ်း ပၼ်ႈပိူၼ်းတီးသုင်

ၶုၼ်းၵိပ်ႈ
(လဝ်ႈၵေႈလီႇ)

• ထိုဝ်ႈၵူႈ — လုင်းလုၺ်ႈ
• ထိုဝ်ႈၼေႈ — ပႅၼ်ႈဢၢင်းၵိင်ႇ
တီႈၵိူတ်ႇ — ဝၢၼ်ႈလွၵ်ႉမိူင်းပၼ်ႇ
ဝီၵိူတ်ႇ — ဝီ (႑႑႖႘) ၼီႈၵေးလႄႇ (႗႐႔)

လိူၼ် (႗) လွင်ႈ (႔) ၶမ်ႈဝၼ်းထၼ် ထိုဝ်ႈမိူဝ်ႈလိၵ်ႉၺွင်ႉဝႅႈ ထၢႆးႁၢၼ်း ၵမ်ႇဢၼ်ထၢႆး လိၵ်ႉ ဝႅႈၼႆယဝ်ႉ. ပေႈၼေႈၵႂၼ်ၶၢႆႉမႄး ယူႇ တီႈ ဝဵင်းမိူင်းၼၢႆး မိူဝ်ႈၵႃႇယုလဝ်ႈလီႈ (႔) ၶုပ်ႇ, လင်ႇၶိုၼ်ႈယူႇဝတ်ႉ [ၵြႃႇ] လဝ်ႈလူင် လဝ်ႈသုမၼ ဝဵင်းမိူင်းၼၢႆး ဢၼ်ယဝ်ႉ. ၶိုၼ်ႈ ပိၼ်လဝ်ႈသၢင်ႇ မိူဝ်ႈၵႃႇယုလဝ်ႈလီႈ (႑႐) ၶုပ်ႇ, ဢၼ်သေ ထိုဝ်ႈလဝ်ႈၺွင်ႉဝႅႈ "သၢင်ႇၵေႈၵိယ်" ဝႅႈၼႆယဝ်ႉ. ထၢႆးသေပိၼ်လဝ်ႈသၢင်ႇယဝ်ႉ. လင်ႇလူင်းႁူဝ်ႁၼ်းတၢင်းမေႃတီႈဝတ်ႉမိူၼ်း ၸူၼ်ႇ, ဝဵင်းတႃႈၵိဝ် (မၼ်းတလေး) မိူဝ်ႈၵႃႇ ယုလဝ်ႈလီႈ (႑႔) ၶုပ်ႇ, ႁဵင်လီႈသၢမ်ပီ ၶိုၼ်း ပွၵ်ႈမႃးၽိဝ် ဝၢၼ်ႈၵဝ်ႇ မိူင်းလင်သေ ထုၵ်ႈ ပိၼ်ႁူၼ်းၶိုၼ်းႁူဝ်ႇယဝ်ႉ. ႁမ်းဢၼ်ႉ ႁွပ်ႈ ၶၼ်မိူင်းၵမ်ႇ ၵၼ်လီဢိုပ်ႉ လဝ်ႈႁဝ်ႉငလႈ လွင်ႉၶၢႆ.ႁူဝ်ႇယူႇ တီႈ ဝဵင်းမိူင်းၶိုင် ဢၼ်ႉ ယဝ်ႉ. လဝ်ႈၶူးမေလူင်ၸွမ်းလဝ်ႈၵေးလီႇဢၼ်ႉ ၵႃႈ ယူႇမၼ်းလဝ်ႈလီႈယူႇထူၼ်ႈ (႒႕) ၶုပ်ႇသေ လီႈသီႇၵၢမ်, သုတ်းမုၼ် ၵူႈမိူဝ်ႈဝီ (႗႐႒) လိူၼ် (႗) ၶိုၼ်ႈ (႑႕) ၶမ်ႈ ဝၼ်းထၼ်ယၢမ်းၸူဝ် ၶမ်ႈဢၼ်ယဝ်ႉ.

လိၵ်ႈၵၢၼ်မၼ်းလဝ်ႈၵိတ်ႈဝႆႉလမ်ႉ လိၵ်ႈ ပီ တၵၢတ်ႈလူင်မိူင်းပၼ်ႇ, လိၵ်ႈသုတ်းတ လိၼ် လိၵ်ႈၵၢၼ်ပၼ်တၢင်းႁူဢမ် ဝၢင်းမၼ် ၵၢင်ႈငလႈသင် ၸိုၼ်လေးမၼ်းၵၢၼ်လဵဝ်ႈ ထူပ်းမၼ်မီးဝႆႉဢၼ်ႉမီးယူႇ (႗႐႐) ၼ ပဵၼ် လိူဝ်လိူဝ်ယဝ်ႉ ။

လိၵ်ႈၸိုင်ႈၶိူဝ်းမိူင်း — ၶုၼ်ႈၶိူဝ်းၶိူင်း
ၼေပိူင်းထိုင်တၢင်း — ထိုၼ်ႈလိၵ်းလၢင်း

ပိုၼ်းၵိူဝ်း

(လဝ်ႈဝေႈလၼ်ၶမ်း)

◦ လိုဝ်ႈၵူႈ လုင်းၾိတ်ႉ

◦ လိုဝ်ႈၼမ်ႈ ပႂ်ႉဢၢင်းယိၼ်း,

တီႈၵိုတ်ႇ, ဝိင်းယွင်ႈႁူလ်ႇ,

မိူင်းတႆးပွတ်းလၢၼ်း

ပီၵိုတ်ႇ, ပီ(၂၄၈၂)ၼီႈလိူၼ်(၂)ဝၼ်း

ပုတ်ႉ. လဝ်ႈဝေႈၵၼ်ၶ.ၼႆႉလိုဝ်ႈမၼ်း

လဝ်ႈၼွတ်ႈႁွင်ႉဝႆႉ"လုင်းၾူဝ်းၶိူၼ်း," မိူဝ်ႈ

ၸိူဝ်ႉဢၼ်ႉမၼ်းလဝ်ႈလႆႈႁူႉသွၼ်တၢင်း

မေႉတီႈႁူင်းသွၼ် ဝဵင်းတူၼ်ႈတီးဢၼ်ႉယဝ်ႉ

မၼ်းလဝ်ႈၵႂႃႇလၼ်ႉ(၇)ၵေႃလဝ်ႇႁူႉၶဝ်ႈ

ႁူင်းၸိူၼ်းလေႈလူင် တီႈလုမ်းလဝ်ႈၽွႆႉ

ဝဵင်းလွၵ်ႉလွၵ်ႇ, မိူဝ်ႈဢႃႉယူလဝ်ႈလႆႈ (၁၄)

ၶူပ်ႇဢၼ်ႉယဝ်ႉ. ဝႃးဢၼ်ႉၵႂႃႇတေႃႇတင်ႈဢႄႈ

ၵိူၼ်းလွမ်းႁၼ်တင်း"ပႂ်ႉဢၢင်းလူၼ်ႉ" ဝိင်း

ယွင်ႈႁူလ်ႇ,ဢၼ်ႇႁဝ်ႇယဝ်ႉ. လုၵ်ႉတီႈဝိင်းလွၵ်ႉ

လွၵ်ႇ,ၶႃႉမႄႈယူႉတီႈဝိင်းတူၼ်ႈတီးမႄႈၵိုတ်ႉ

ၵႃပ်ႈလေႈလူင်ယဝ်ႉ. ဝႃးသေဢၼ်ႉ လင်ႇ

ႁူႉၵိုတ်ႉလေႈလူင်တီႈဝဵင်းၽေႈသွင်းမိူင်း

ယၢင်းလိၼ်ဢၼ်ႉယဝ်ႉ. ဝႃးသေၵိုတ်ႉလေႈ

ယဝ်ႉ,ၵမ်ႇပေႈၵိူင်လိုႈပိၼ်းမႄႈ"ႁွၼ်းဝိင်း"

သေ သမ်ႉၶိုၼ်းပိၼ်ၽွင်းမိူင်းၶွၼ်ႇ, ၵမ်ႇ

ပေႈၵိူင်သၢင် သမ်ႉလိုႈၶိုၼ်ႈပိၼ်ၵမၢတ်ႈ

ၸူႉၵႂႃႇလူင်ၼႂ်းၵူႈၵိူင်ႇဝေႈၵၼ်ၶ.ဢၼ်ႉယဝ်ႉ.

လဝ်ႈဝေႈၵၼ်ၶ.ၼႆႉ ဢမ်ႇၵတ်ႉတၢင်းသိၼ်,

မၼ်းလဝ်ႈ လိုႈၵိုတ်ႉဝႆႉ ၼႂ်းၽဝ်ႇ,လိၵ်ႈၽဝ်ႇ,ၵြူး

ၼႆႉၵေႃႉမီးဝႆႉတၢင်းဢမ်ႇယဝ်ႉ. လိမ်ၵၼ်လိၵ်ႈ

ပၼ်တၢင်းႁူႉတၢင်းၵၼ် ၵူႈလွင်ႈ လင်ႇၵူႇ

လူင် လင်ႇၵူႇ,ၵွၼ်ႇ,ၵၼ်ပိူဝ်ႇ,ထူပ်းၵၼ်ၵေႃႈ

မီးဝႆႉတၢင်းဢမ်ႇပူႇယဝ်ႉ. လိၵ်ႈၵၼ် မၼ်း

လဝ်ႈၵိုတ်ႉဝႆႉၼလႈတၼ်လိုဝ်ႈသိုင်မၼ်းလိုဝ်း

ႁူင်ႇသေပိူၼ်ႈဢၼ်ႉပိၼ်လိၵ်ႈၵျမ်းၼေဝၢင်း

ၼီပွၢၼ်,ၵၼ်မၼ်းလဝ်ႈၵိုတ်ႉဝႆႉဢၼ်ႉပိၼ်

လွၼ်ႉၵိၼ်ၵြူးတင်းသိုင်ႈယဝ်ႉ. လဝ်ႈဝေႈ

ၵၼ်ၶ.ၼႆႉလိုႈသိုင်ႈၵမ်,သုတ်းမုၼ်ႁူႉမိူဝ်ႈပီ

(၁၃၈၃)ၼီႈဢၼ်ႉယဝ်ႉ.ပႂ်ႉၵိုဝ်ႈမၼ်းလဝ်ႈ

ယင်းမီးဝႆႉ,တီႈဝိင်းယွင်ႈႁူလ်ႇ,မိူင်းတႆးပွတ်း

လၢၼ်းၵၢၼ်ႉတေႃႇယႃးလိုဝ်ၼႆႉယဝ်ႉ.

လွင်ႈႁူႉတၢင်းၵၼ် — လိုဝ်ႈၼၼ်ပၼ်

တႃႇၵၼ်တႃႇလိူင်း — ၶိုႈႁူမ်ႈၶိုင်း

ပိုၼ်းၵိပ်ႇ

(လဝ်ႇၶေႃႉၶမ်ႇ)

လိုၼ်ႇၵျူႇ	လုင်းသၢင်ႇပိင်ႇလျူႇ
လိုၼ်ႇၼမ်ႇ	ၼၢင်းၶမ်းၶျ
တီႇၵိူတ်ႇ,	ပွၵ်ႉတၢၼ်းလွႆႈမိူင်းၼိမ် ၵိူင်ႇမိူင်းဝၢၼ်ႇလၢမ်
ပီၵိူတ်ႇ,	ပီ(႒႑႔)ၼီႇလိူၼ်(႑႑)ဝၼ်ႇ(႗)

ၶမ်ႇဝၼ်းသဝ် လိုဝ်ႇမိူဝ်ႇလိၵ်ႉ. ႁွင်ႉဝႆႇ လၢႆးထုၼ်းလ ၼႆယဝ်ႉ.တေႉလယူႇဝတ်ႉမိူဝ်ႇ ၵျူႇယုလဝ်ႇလဲႇ(႑႐) ၶူပ်ႇ, ပီၼ်လဝ်ႇသၢင်ႇ မိူဝ်ႇၵျူႇယုလဲႇ(႑႑) ၶူပ်ႇ,လိုဝ်ႇလဝ်ႇႁွင်ႉဝႆႇ သၢင်ႇပၼ်ႇတိတ ယူႇတီႇဝတ်ႉမိူင်းၼိမ်ၼၼ်ႉ. ယဝ်ႉ, ထိုင်မႂ်းၵျူႇယုလဝ်ႇလဲႇ(႒႒) ၶူပ်ႇ, ၼၼ်ႉ ထၢၵ်ႇပီၼ်ၵူၼ်းမိူၼ်းသေယူႇလွမ်း ၵျူႇၼမ်ႇယဝ်ႉ. ဢိုးသေၼၼ်ႉ လဝ်ႇၾၶုၼ် မုင်ႇ,လင်ႇ,ႁွင်ႉၵၢဝ်မၼ်းလဝ်ႇမိူဝ်ႇၵူႇပီၼ် ၵူၼ်းၼိုးၶျေသေ လဝ်ႇၾႂ်ႉလင်ႇလူဝ်းမၼ်း ၵူႇယူႇၼိုးၶျေၶမ်ႇဝိင်းလိုဝ်ႇလဲႇ(႓)ပီသေ လင်ႇပွၵ်ႇၶိုၼ်းမႄႉတီႇမိူင်းၵိုင် ယဝ်ႉ.ထိုင်မႂ်း ပီၵေႃးလႄႇ(႒႕႑)ၼီႇလင်ႇတေႉၼႄႇမိူၼ်း ႁူမ်ႇၵၼ်တင်းပီႇၼၢင်းလဝ်ႇၾႂ်ႉၼေႇလင်ႇ လဲႇလိုဝ်ႇဝႆႇ လဝ်ႇၶေႃႉၶမ်ႇၼႆယဝ်ႉ.

လဝ်ႇၶေႃႉၶမ်ႇၼႆႉမီးလုၵ်ႇယိင်းလိုဝ်ႇဝႆႇ ၼၢင်းမျူႉလိင်ႇ ၼလႄႇလုၵ်ႇလၢႆးလိုဝ်ႇဝႆႇလဝ်ႇ ၶုၼ်လူႇ,ၵွင်ႇၵေႃႉယဝ်ႉ.

မၼ်းလဝ်ႇ လဲႇသိင်ႇၵၢမ်ႇ သုတ်းမုၼ်ၵူႇမိူဝ်ႇ ၵျူႇယုႇလဝ်ႇလဲႇ(႓႙)ၶူပ်ႇ မိူဝ်ႇပီၵေႃးလႄႇ (႒႕႗)ၼီႇလိူၼ်(႑႑)ဝၼ်ႇ(႗)ၶမ်ႇ ဝၼ်း သဝ်ၼၼ်ႉယဝ်ႉ. လိၵ်ႈၵၢၼ်မၼ်းလဝ်ႇၼိုတ်း ဝႆႉလမ်.

(႑) ၽိုၼ်လိၵ်ႈလေႃးၵၼီႇတိ

(႒) သီႇလႄႉပိၼ်တ်ႉသျူႉ

(႓) ၵူႇလႄႉၼိုတတီႇပၼီႇ,

(႔) ၵူႇလႄႉၵေႃးဝႄႇတ ၵူႇလလိၼ်ႇၵႄႇၵ

(႕) လိၼတ်ႉထပႉ ၵႄႇသၼီႇ,

လၵူႇလိၵ်ႈယၢတ်ႇ,ၼမ်. လိၵ်ႈမၢၵ်ႇ, သၢင်ႇ, လွင်းၵူႇလွင်ႇလွင်ႇမီးဝႆႉတင်းၼမ်ယူႇယဝ်ႉ.

ၼမ်ႉၵၢမ်းၼုမ်ႇၼၵႄႇ,

တမ်ႇၼႄႇၼၼလၢႆး လၢႆးယိင်းလၵ်းလိမ်

ပိူၼ်းႁုပ်ႈ

(ၶေႃင်ႈ ၶမ်း ၵူႉ)

• လိူဝ်ႈ ၵူႈ — ၸဝ်ႈၵၢင်းသိူဝ်
• လိူဝ်ႈ ငမႈ — ၼၢင်းသိၼ် သုလႃႉ
တီႈၵိူတ်ႇ — ဝၢၼ်ႈၵိင်းဝိင်းလဝ်း ၵိူင်ႇ မိူင်းၼၢႆး
ပီၵိူတ်ႇ — ပီ(႑႓႘႗) ၼီႈ ၵေႃးၶႃႈ (႒႑႕) လိူၼ် (႒) ၼိုင်ႈ (႗) ၶမ်ႈ ဝၼ်းလၢၼ် ၼၼ်ႉပွၵ်ႉ တၢင်ႈၵၢဝ် (႖) ၶုပ်ႇ ၼွၼ်းၵၢဝ် လိၵ်ႈလၢႆးတီႈ ပေႃႈၵူၼ်းထဝ်ႈ တိုင်ပိၼ် ၶူး မေႃမႃးယွႆႉ ငတႃႇ ၼႄႈ ၵိူၼ်း ၶူမ်ႈ ၵၼ်တင်း "သေႃး လၼ်ႇ ၼ" မိူဝ်ႈ လီႈ (႒႗) ၶုပ်ႇ ၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ

ပီ (႒႔႒႔) လိူၼ် ၸိင်ၼိုင်ႇ ပၢတ်ႇ ၶမ်ႈ မၼ်း ၼၢင်းလီႈ ယူႇ တိုင် (႖႔) ၶုပ်ႇ သုတ်း မုၼ်ႉ သိင်ႈ ၵၢမ်ႇ ၵူႉ မိူဝ်ႈ (႒႔႖႑) လိူၼ် သၢမ် ၼိုင်ႈ ပၢတ်ႇ ၶမ်ႈ ဝၼ်းလၼ် ၼၼ်ႉ ယဝ်ႉ ။

လိၵ်ႈၵၼ်မၼ်းထဝ်ႈ ၼိုတ်းဝႆႉ ၼၼ်ႉ လႅမ်ႇ

(႑) ၵႃႈလွင်းၶိဝ်ၵႂၢၼ်ႇ သွင်မွၼ်း
(႒) ၵႃႈလွင်း မွင်း သၢမ် ၶူမ်း
(႓) ၵႃႈလွင်း ၼၶၶမ်း
(႔) ၵႃႈလွင်း ၵြႃး ၵူ သိင်
(႕) လိၵ်ႈ ဝိသေႃ သၼႄႉ ၵူၶမ်း
(႖) လိၵ်ႈ လေႃး ၵဝိၼႄႈ ယႃႇ
(႗) ၶုၼ် သၢမ် လေႃး ၼၢင်း ၵူး ပိမ်ႇ
(႘) ၼၢင်း ထၢမ် ထူး

လိၵ်ႈ ၵၼ် မၼ်း ထဝ်ႈ
ၼိုတ်း ဝႆႉ ၼၼ်ႉ ၵၢၼ် ပႆႇ ထူပ်း ႁၼ် ယၢင်း မီး တင်း ၼမ် ငတႃႇ ငတႃႇ ယူႇ ယဝ်ႉ ။

ၼမ်ႉ ၵၢမ်း ဝၼ်းလႆ — ႁူး ၶိင်း ၽႆ
ၼႆႉ လႆသိူဝ်း ထွမ် — ႁူႉ ႁၼ် လွမ်ႇ

မိူဝ်ႈၼႆႉ ဝၼ်းႁူင်ဝၼ်းၸၢင်း ယၢမ်း တူၵ်းတီႈၶဝ်းမီးသေတၢင်းမေႃလိူဝ်း ဢွၼ်းၵၢမ်ႇငွၼ်းပိူၼ်ႈ ၼၵ်းလႅင်၊လင်ႇ ဝႃႈပေႃးၵၢၼ် ထိုင်သူႇ လိူၼ် သိပ်းသွင် မွၼ်ႇၶိုၼ်ႈဝၼ်းၼိုင်ႈပိၼ်ႇၼၼ်ႈဝၼ်းယွင်ႈ ၸူးၽူႈမေႃလိၵ်ႈတီႈယဝ်ႉၶဝ်းယူႇ ပေ လၢပ်ႈသဝ်းၽိင်၊ လီလႆႈၵွၼ်ၽွမ်ႉ ႁၼ်ယွင်ႈမၼ်ယွင်ႈၽုင်းယိူင်ႈထူင်းထွႆႈ ၶဝ်လဝ်ႈၵိုတ်းတေႃႇၵွၼ်မႃး၊ လူၺ်ႈၶဝ်း ပိၼ်သေယိင်းဢုမ်ႇလႃး ဢုမ်ႇ ၵုမ်ႇ ႁၼ် ၽွမ်ႉတၢင်းသိင်ႈသေယဝ်ႉ ၶဝ်းၵျၢမ်ႇ ၶိုင် ၵၢင်ႈၶတ်းလူႈမၼ်းၼလႈမၼ်းၼလႈပေႃး ၼဝ်ႈပိၼ် လုၵ်ႈတီႈလၵ်ႉတီႈလၢင်ႇပေႃး မၢင်ႇပိၼ်ႈၽူႈႁူၼ်းႁူႉမိူၼ်လဝ်ႈၸူးမေ ၶဝ်ဢၼ်ႉ၊ ၶဝ်းလီ ၵွၼ်ႁၼ် ၶၼ်ၶၼ် ဝီးဝီး ႁႃႈပိၼ်ယိင်းႁၢဝ်း လၢဝ်းတီႈသွၼ် ၵၼ်းလိၵ်ႈလၢဝ်းၼလႈၶဝ်းၶႃႈလုမ်းၵေ ပေႃးဝႃႉ မေယဝ်ႉၶဝ်းၶႃႈၵိုတ်းယိူင်ႈၶဝ် လဝ်ႈၸူးၽူႈမေႃလိၵ်ႈတီႈလူႉၵိုတ်းၼလႈ သိင်ႈႁၢမ်ႇတၢဝ်ဝႃး၊ ၶဝ်လဝ်ႈပိုတ်ႇမိင်ႇ ထိင်ႈလၢၼ်ႇလုၵ်ႈတီးပိႉမႃးႁႃႈမိူဝ်ၼိုင်ႈ ၼႆၵေႃႈၶဝ်းၶႃႈပေႃးႁူႉလႅင်းပွင်ႇႁၼ်ႁူႈ ယိင်းလၢဝ်း၊ ဝႃးၼႆႉမႃးလူႉၶဝ်းဢုမ်ႇယိင်း ဢုမ်ႇလၢဝ်းၵွၼ်ႇ ႁၢမ်ႇၶိုင်ယိူင်ႈၶဝ်လဝ်ႈ မီႈလွင်ႈတၢင်းႁူႉ ၢင်းၶၼ်ဢၼ်ႉၵေႃႈ-ၶဝ်းၶႃႈၼႆၵေႃႈလီလီႈၵွၼ်ၶတ်း ၶၢမ်ႇ ၵျၢမ်ႇပိၼ်ၽူႈမေႃလိၵ်ႈလၢဝ်းၼႆႉႁူႉၼၼ်ႈ ယူႇဝႃႈႁဝ်ၼလႈမုၼ်းယူႇ ၢႇသေႇ ၵွတ်း လိူင်ႉမိၼ်းဢၼ်၊ ၵၢၼ်ၼႆႉလီလီႈ ၵွၼ် တူတိူင်းယိူင်ႈၶဝ်လဝ်ႈၸူးၽူႈမေႃလိၵ်ႈ တီးတီႈၽိူဝ်းမိင်ႇပၼ်မႃး ၊ ႁွပ်ႈပိုၼ်ႈၶဝ် လဝ်ႈႁူႉၵွၼ်ၵၢ ဢေႃႇႁၢတ်ႈမိူင်းဢေႃႈသေ ယဝ်ႉ ၼႆၼလႈလင်ႇလီႈပိူင်းၵိုတ်ႇပၼ်လ ၵွၼ်းၵူႈ၊ ႁမ်းၼႆႉမႃးၼတႉဝူၵ်းပုၼ်ႈၵွၼ်း ၶဝ်ႈတိၼ်းသိုပ်ႇသွၼ်ပွၼ်ႈၵွၼ်းၵၢဝ်ၼႆ ယဝ်ႉ၊ ၵွၼ်ႉၶႃႈလုၵ်ႇလီႈၽွမ်ႉႁၼ်သွၼ် ၵၢၼ်ႇလိၵ်ႈလၢဝ်းႁူႈယိင်းႁူႈလၢဝ်း ယၢႈ ပၼ်ၸွႆႈတူၵ်းမၼ်၊ ၵၢဝ်ၼႆႉမိူင်းဢေႃႈ သူ ၼလႈၵွၼ်းၶႃႈတၵ်းလီႈပိၼ်ပုၼ်ႈၽွၼ်း တွၼ်ႈတေသိုပ်ႇသွၼ်လုၵ်ႈႁူၼ်းမိူင်း၊

ၵူႈႁွၼ်ႇ,ၵွၼ်ၵဝ်ႇ,ႁူႈဢဝ်ႇ,ပူၼ်ႉ,မႄးႄတႉ
ပိၼ်ပုၼ်ႈၶူးထဝ်ႈၶဝ်လဝ်ႈသွၼ်ပွၼ်ႈ
မႄးယဝ်ႉ,ၵမ်းဢၼ်ႉႁဝ်းယႃႇပွင်တိူင်း ၊ တိူင်း
ႄမႈမၼ်းလူႈတိူင်းႄမႈမၼ်းလူႈပေႃႈ
ၶိူၼ်းဝူႈဝၼ်းယႃႇပၢၼ်ၵၢပ်ႈယၢမ်းလီဝ်
ဢၼ်ႉၶေႃႈ ၊ ႁဝ်းလီသွၼ်ၵဝ်လိၵ်ႈလၢႆး
တၢင်းမေႃၵ်ႈဢၼ်ႁင်းမၼ်းဝၼ်းလိူၼ်း
ထွင်မႄးသူႁ ပိုၼ်ႉတူလိုဝ်းလူႈပေႃးဝူႈသွၼ်
ၸတႉၵၼ်လိၵ်ႈလၢႆးၵေႃႈႁူဝ်ႁွတ်ႈတီႈ
ၵိုဝ် ၊ လီဝ်ၶေၼ်ႈႁွမ်းၶွမ်ႉဢၼ်းၸလႆႈပေႃး
ဝူႈတိုဝ်းမၢင်ႇ,ပိၼ်ၶူႈႁုၼ်းႁူႉႁုၼ်းမေမႄး
၊ ပေႃးဝူႈမေ ဝ်ႉႁုမ်ႇ,လုမ်ႇ,ႁဝ်းႁူႇပိုတ်ႇ
မိင်ႇ,ပီႈၶွင်ႉလိူဝ်ႉ,ၶိူဝ်းလေႃႉပီႇ,ႁူႉပီႇ,လိူင်ႈ
လိူင်းမွင်ႇ,မိူၼ်မိူဝ်ႈသိုၼ်းဝူး ၊ ဝၢႆးဢၼ်ႉမႄး
ၶိူႈပေႃးလီႈပိၼ်ၶူႈႁုၼ်းႁူႉႁုၼ်းပွင်ႇ,ၵၼ်
သိင်ႈတင်းၶမ်ဢၼ်ႉၵေႃႈ ၊ ၵမ်းၶၼ်ႉလဝ်ႇ
ႁွီးၶုၵ်းႁူႉထိုင် ႁွတ်ႈ ၶိူၼ်းၶေႃႈၶၢမ်း
ၶူႈမေလိၵ်ႈလၢႆးၸလႆႈႁဝ်းၵူႈတင်းသိင်ႈ
ထွင်ႇ,ထိုၵ်ႈၵၢမ်းယမ်ၵိူဝ်ၵေႃႈ ၊ ဢၼ်ၵေႃႈ
ၶွင်ႁူႉတေသမ်ႉမိးၶမ်ႉတွၼ်း ၶိူၼ်ႈ
တိူၼ်းႁူႉၶိူၼ်းတိူၼ်ႇ,တူဝ်ၼိင်း ၊ လီလီႈ
ၵွၼ်ၵၼ်ႁူႉႁၼ်ၶဝလဝ်ႈၶူးၶူႈမေ
ယဝ်ႉ,ၵိူၼ်းၵၢၼ်ႇ,သွၼ်ႁူႈလၢဝ်းယိင်း
၊ ပေၽိူႈတိင်းလုတ်ႈႁၢမ်းႁူႈယၢမ်းၼိင်ႇ,

ဢၼ်ၵေႃႈၵွၼ်ပီႉ,ၵၢၼ်ပီႉ,ငၢၼ်းၸလႆႈႁဝ်း
သွၼ်ဢၼ်ၵိူဝ်ႈ ၊

မိူၼ်ၸင်ႇ,ထႁဝ်းၶိူၼ်ႈၽိူၼ်း
လိၵ်ႈလၢႆးၵူႈတင်းသိင်ႈဢၼ်ၵေႃႈ ပေႃး
ဝူႈမေယဝ်ႉ,ႁဝ်းပိၼ်ႇ,သွၼ်ပိူၼ်ႈႁုၼ်း
မိူင်း ၊ ၵေႃႉၵၼ်ၵမ်ႇ,မေပိင်ႇ,လူႇ,လိၵ်ႈ
လၢႆးဢၼ်ႉယႃႇ,ၽိူႈႁိုတ်းၵျၼ်ႇ,သေၵေႃႉဢုၼ်း
ၶၢင်ႇ,လိူမ်တိူင်း ၊ ႁဝ်းၶူႈၶိူၼ်းတိုၵ်ႈ
ၶိူင်းပိၼ်ႇ,သွၼ်လုၵ်ႈၽိူၼ်းယိူင်ႈၶဝ်
လဝ်ႈၶူးမိူဝ်ႈၵမ်းၵွၼ် ၶဝ်လဝ်ႈၶူး
မိူဝ်ႈဝၼ်းၵွၼ်ဢၼ်ႉၶေႃႈ -

– ၵျေလိၵ်ႈလၢႆးၼလေႈ သၢင်ႉၶူႈၶုမ်ႉတီး –

။ ဝိင်းတူႈရုင်ႈ ။

ၵျေလိၵ်ႈလၢႆးၼလႈ သၢင်ႉၶူႈၶုမ်ႉ တီးဝိင်းတူႈရုင်ႈၼႆႉ ပုၵ်းတင်ႈ မိူဝ်ႈ ပီ သူႈသၢၼႈပုတ်ႉထ (2515) ပီၶ႙ရ (1972) ၼၼ်ႉသေၵႂၢၼ်ၵၼ် ၵိုတ်း သၢင်ႈၶၢင်ႈပွင်ၵ်မ်ထမ်လွႆႈၵၼ် ယေႈ ၵျေႉရူႉယေႈၵၢၼ်ယေႈၵျေႉၶၢၼ်ယေႈ လွင်ႈသေ ၵၢၼ်ပိၼ်လီႈ ၵူႈၼင်ႈယူၵ်း လီႈထိုင်မႃးပီ (1985) ပီတီး(႗၀Z႙) ၼီႈၼႆႉလီႈမႃး(၂၈) ပီပၢႆ ယဝ်ႉၶဝ်းတၢင်း ၵၢၼ်လီႈ(၂၈)ပီပၢႆမႃးၼႆႉယူမ်ႉယမ် ၼပ်ႉထိုဝ်ၵီၼ်းၵၢၼ်းငဝ်ႈၶၢၵ်ႈသၢမ် ၶေႃႈမိုၼ်ၼင်ႉၵူႈတွႆႈၼႆႉ.

(၁) ၶိူဝ်ႈပေႉရူႉၶၢၼ်လီၵၼ်ၵပ်းသိုပ်, လီႈၵၼ်သေၵၢမ်,ၵူႉတီးၵူႈၵျေႉ တီး ၵူႈတီႈၶိူဝ်ႈမိုတ်ႈၵိုလ်းၵၼ်လီႈ၊

(႗) လၶိူဝ်ႈပေႉရူမ်ႈၵၼ် ၶီ လီၶိူဝ်ႈပေႉရူမ်ႈ ၵၼ်သိုပ်းၶိူဝ်ႈပေႉလီႈ လွႆႈလိုပ်ၼိုပ်ၵၼ် လီႈငၢႆႈငၢႆႈ ။

(၈) ၶိူဝ်ႈပေႉၼွမ်ႉသိင်ပိင်းပၢၵ်ႉၵၼ်သေ ၵႂၢၼ်ၵၼ်ယူၵ်ႉယွင်ႈၼေႃႉ,သူႉ,သူႉသၢၼႈ လိၵ်ႈလၢႆးၶုပ်းၵူႈၶဝ်းယၢဝ်း ။

တီႈယိုင်းမၢႆၵီၶၢမ်းၵၢၼ်းငဝ်ႈၶၢၵ်ႈ

- မူႉလုမ်း(၈) ၶေႃႈ -

လိုဝ်းပိၼ် ရၶၢၼ်းသူႈမၶေႉၶုမ်ႉတီး ၶုပ်းၶူႈၵၢၼ်ၵွတ်ႈမီးတီႈဝိင်းတူႈရုင်ႈ ၶူတၢင်းရူႉတၢင်းမေႃယူႉၼႆႉ ၶိူဝ်ႈ ပိၼ် တီႈၵၵ်းလွၵ်းသွၢင်ႉသိုပ်းၼလႈမိုၼ် တီး ယိုင်းမၢႆလွင်ႈလီလီႈ

ၼပႄၵႂၢၵ်ႉ ၶေႃႈမၢႆ(၁)

(ၵ) ရၶၢၼ်းသူႈမၶေႉ ၵၢၼ်မီးယူႉၶိုၼ်း တူႈရုင်ႈၼႆႉ တူၼ် ၶိုင်ႈ ၼလႈ တူၼ် ၶိုင်ႈ ၵၢမ်ႉဝူႈတီႈလွင်ပွတ်းၼၼ် ဝတ်ႉ (သွင်း) လွင်ဝၢၼ်ႈၼၼ်ႉၶိူဝ်ႈပေႉၵပ်းသိုပ်,ရူႉၶၢၼ် လီ ၵၼ်လီႈ ။

(ၶ) လိုဝ်းပိၼ်တီးယူႉၶိုၼ်းတူႈရုင်ႈ ၼႆႉ ၵၢမ်ႉဝူႈလီၵ်ႉယွႆႉ,ၶုမ်ႉ,ထဝ်ႈငဝ်းယိင်း ၶိူဝ်ႈရူႉလၵ်းမိုတ်ႈၵိုဝ်းၵၼ်လီႈ ။

(င) ပိင်ႉသေၶိုၼ်းတူႈရုင်ႈၼႆႉ ရူလိုၵ်းၵၢမ်, ၵူႉဝၢၼ်ႈလွင်မိူင်းလွင်ၵိူင်,လွင်ၵၢမ်ႉဝူႈၶိူဝ်ႈ

မိုတ်ႈ ၵိုဝ်းၵပ်းသိုပ်ႇ ၵပ်းသိုပ်ႇ ၵၼ် လီႈ။

ၼယေၵႂၵ်ႇ ဝၼ်ႈမီႈ (၅)

(ၵ) လိုဝ်းၵျႃၶၼ်းသႃႉမၶေႇ တီႈၵျဝ်းၶျႃႉ ၵၼ်မီးယူႇ ၶိုၼ်းတႃႉၵိုင်ႈ ၶဝ်ႉ ၵွႆႈမီး လွႆၵျၵ်ႉ ၵျူမ်ႇလူမ်းပိူင်း ၵၼ်လီၵၼ်လီႈ သေၵၼ် ပီၼ်လီႈ ၶၼ်ႉ ပေႃးမီးတၢင်းယၢဝ်ႇ ၼိုတ်ႇ ၶၢၼ်လွႆ (ပြုသၶႄႉ) ၵၢၼ်သင်ၵမ်ႇ ဝႃႈ ၵၼ်ၵႃႈ ၶင်ႇ ပၼ်လီႈ ၵွႆႈပၼ်တၢင်းလွႆ လိုဝ်ၵၼ် ။

(ၶ) ပေႃးယူႇ ၵမ်ႇ လီၵၼ်ၵမ်ႇ ဝၢၼ် လီပ်းမႆႈ ၶီႈ ၶၢဝ်မႄး ၵွႆႈလီႈ လွႆႈ လိုဝ်လူမ်း လႄးၵမ်ႉ ထမ်ပၼ်ၵိုင်းၵၼ်လီႈ။

(င) ပၢႆးလွင်ႈတၢင်း သွၼ်တၢင်း ၵိုၼ်း မေႃတိၼ်မေႃမိုဝ်း လိၵ်ႈလၢႆးလေႃး ၵုၵ်ႈ လေႃးၵီႇ ၼၢႆႇ လွႆၵမ်ႇ ဝႃႈ ၵႃႈ ၶင်ႇ ပၼ် လီႈ ၵပ်းသိုပ်ႇ လီႈ ၵွႆႈ ပၼ်တၢင်း ၵမ်ႉ ထမ် ပၼ်ၵိုင်း ၵၼ်လီႈ ။

(ၸ) လိုဝ်းၵၼ်ၵမ်ႇ မီးတီႈ ၵျူႉ လၵ်းမိုတ်ႈ ၵိုဝ်းၵျွတ်ႈ ၼဝ်မႄး မွႆႇ ၶၼ်ႉ ၵွႆႈပေႃးလီႈ ၵိုး တွၼ်ႈ ၵျပ်ႉ ၵျွင်း ၼလႈ လွႆႈပၼ်တီႈ ယူႇ တီႈ သဝ်းတီႈ သွၼ်တီႈ ၵိုၼ်းတီႈ ၵိၼ်တီႈ သုင်း လီႈ ငၢႆႈ ငၢႆႈ ၵမ်ႇ ၶၼ်လဝ်ႈ ၵၼ်ယူႇသဝ်း ၵဝ်ႇ ၵဝ်ႇ ယဝ်ႉ ၼလႈ ၵမ်ႇ ပေႃးသၢင်ႇ ထုၵ်ႇ

မီးလွင်ႈ ၵိတ်ႇ ၶွင်ႈ သေပိူင်ပိူင်ၼလႈ ၶီႈ ၶၢႆႉ တီႈ ယူႇ လီႈ ငၢႆႈ ၵၼ်ပီၼ်လီႈ ၶၼ်ႉ ၵွႆႈ ပီၼ်တၢင်း လွႆႈ ထမ်လီႈ

ၼယေၵႂၵ်ႇ ဝၼ်ႈမီႈ (၆)

(ၵ) ၵွႆႈ ပီၼ်မုၵ်ႉ ၵေႃႈ ၽွမ်ႉ ၵၼ် သေ ၵိုတ်း ၵၢၼ်ၶိုၼ်ႈ ယွႆႇ မွႆႇ သုင်ပုၼ်ႈ ပိုၼ်ႈ ပုၼ်ႈ ၵျဝ်းလီႈ ငၢႆႈ ငၢႆႈ ။

(ၶ) ၵွႆႈ ပီၼ် ပုၼ်ႈ ၽႄႇ သႃႉ သႃႉ သၶႄႉ ၶိုဝ်း လၢတ်ႈ လိၵ်ႈ ၽိုင်ႈ ၵျဝ်း လိုၼ်ႈ ၼၽေႈ တွၼ်းၵျူႇ ။

(င) ၵွႆႈ ပေႃးယူၵ်ႉ ယွင်ႈ လူတူလွႆး သိုပ်ႇ တၢမ်လၢမ်း ၵျူႉ ပုၼ်ႈ တႃႉ ၶိုဝ်း လၢတ်ႈ လိၵ်ႈ ၽိုင်ႈ ၶိုဝ်းၵိုင်း ၵျူႉ ၶၢဝ်း ယၢဝ်း ၊

ၵဝ်တီႈ ၵၢင်ႈ ၵၢၼ်း ၊၄၊ ၶေႃႈ ၶဝ်ႉ သေ ၶပ်း ၶိုင်ၽွမ်ႉ ၵျူမ်ႈ ၵၼ်မႄးယူႇ ထိုင်ယၢမ်း ၶဝ်ႉ ယဝ်ႉ ၊ တင်ႈ ၵဝ်ပီ (1975) ၶိုၼ်းလူမ်း တႅပ်းတတ်း ၵၼ် ၵွၵ်ႉ သွၼ်ပၼ်ၵိုင်း လိၵ်ႈ တီႈ ၵမ်ႇ ဝႃႈ ပီၼ်မုၵ်ႉ ပီၼ်ၽၢင် ၵေႃႉ လီဝ် ၵျူၼ်း လီဝ်သိၼ်ႈ ၽွႆ တၼ်း မၼ်း ၵၼ်ၽွင်း လူႉ ယၢမ်း သၢင်ႇ ထုၵ်ႇ ၊ ၵၼ်ပီၼ်ပပ်ႉ လိၵ်ႈ ၽိုၼ်လိၵ်ႈ တီႈ ၵျဝ်း ၵေႃႈ သိုပ်ႇ ၽွႆ ၵိုင်း မၼ်း ပီၼ်လီႈ ၶၼ်ႉ ပေႃး ၶၢဝ်း သၢင်ႇ ထုၵ်ႇ ၵိုတ်း ၵွၵ်ႉ ၽွႆ မၼ်း သေတ ထိုင် မႄး ပီ (1978) ၶိုၼ်းလူမ်း တႅပ်းတတ်း ၵၢဝ်လွမ်း

ငဝ်းလၢႆးၵီၼ်ႁိုင်းလႄႈလွမ်းသိၼ်ႈၵိၼ်း ၵၢၼ်းငဝ်ႈၽၢၵ်ႈ(႔)ၶေႃႈႁူဝ်ႈဢၼ်ဢမ်ႇဢၼ် တူဝ်လီႈဢၼ်ႇလင်ႉၶိုင်(မၵ်းမၢႆလိုဝ်ႈ ၽႂ်ႉ လိၵ်ႈလီၢ်းဝူႈ လိၵ်ႈလၢႆးလိၼ်းၽၢၼ်)တိမ်ႈ ၵႂၵ်ႉပိၼ်ပဝ်ႇပိၼ်ၽိုၼ်ဢၼ်ႇသေၵၢမ်ႉ ႁူး လိုဝ်းၵၢၼ်ၶဝ်ႈၵိတ်ႉၶဝ်ႈပိုၼ်ၽိုၼ်လိၵ်ႈပဝ်ႇ လိၵ်ႈလွၵ်ႈၵျေႈပေႃးပိၼ်တူႉႁိုင်းလိၵ်ႈ လၢႆး ၽဝ်းၶိုၼ်ႈယွၼ်ႉလိုင် ၽဝ်ႇၶမ်ႉၵွႆႈလိုဝ်ၵိတ်ႉ တိမ်ႈပိုၼ်ပၼ်ယူႉဢင်ႉႁဝ်ႉယဝ်ႉ တင်ႈ ၵဝ်ပီ (႑႙႘႐)တိပ်းတတ်းတူင်ႇၼိုင်တူႉ ပိၼ်ဝတ်ႇ(ၽွင်း)တီႈ"ဝတ်ႇ"ၼိုးလုမ်း ၵၢင်ႈ ၵၢၼ်းမၵ်းမၢႆၶၢဝ်းတၢင်းဝႆႇ(႘)ပီ ေသ တူႉၵျေႈႁွပ်ႈငဝ်းလၢႆးႁူႈလွင်ႈလင်ႉၶတ်း လွႆပိၼ်မီးဝတ်ႇ(ၽွင်း)ၶိုဝ်ႈပီ(႑႙႘႑)ၵၢင် ပီဢၼ်ႇယဝ်ႇထိုင်ပီ(႑႙႘႒)မၵ်းမၢႆ ပိၼ် လိုဝ်ႈၶွင်ႇဝူႈဝတ်ႇ(ၽွင်း)လိၼ်းၽၢၼ်ႁွပ်ႈ ငဝ်းလၢႆးပၼ်မူးၸၢင်ပိုၼ်ႈယဝ်ႉ လိမ်း ၽဝ်း)ၼီၼိုးပီ(႑႙႘႒)ၵၢင်ပီဢၼ်ႇဢင်ႉႁဝ်ႉ လင်ႉတိပ်းတတ်းငဝ်ႈၽၢၵ်ႈမၢႆမီႈၼိုးဝတ်ႇ (ၽွင်း)သၢမ်ၶေႈမိူၼ်ၵူႈတူႈဢၼ်ႇဝူႈ

ပေႃးမေႃးယူႉဝတ်ႉ[ၽွင်း]ဢၼ်ႉတေလီႈ

လွမ်း[႔]ၶေႈ

(႑)ပေႃးမေႃးယူႉဝတ်ႇ(ၽွင်း)ဢၼ်ႇတေလီႈ ပိၼ်ႁူၼ်းၶဝ်ႈမူႉလုမ်းၵျေလိၵ်ႈလၢႆး ငလႄႈသင်ႇၶူႉဢၵုမ်ႉတီႈႁူႈလဝ်ႈႁူႈၵျေ (႓)ပေႃးမေႃးယူႉဝတ်ႇ(ၽွင်း)ဢၼ်ႇတေ လီႈသွၼ်ႁိၼ်းတၢင်းမေလိၵ်ႈလၢႆးၵၢံႉ ဝူႈလေႃးၵုၵ်ႈလေႃးၵီႉ"ၵၢမ်ႉဢၼ်ၵၢၼ် ငၢၼ်းမေတိၼ်မေမိုဝ်းႁူႈလွင်ႈၵၢၼ် ဝူႉသူႉဢၸူႉပေႃးလွႆဢၼ်ႇ။ (႔)ပေႃးမေႃးယူႉဝတ်ႇ(ၽွင်း)ဢၼ်ႇတေလီႈ ၽၵ်ႇၶွမ်ယူၵ်ႇယွင်ႈတူလျိုးထိုင်ၶိုဝ်းၽႄႉ သူႉသူႉသဢူႉဝတ်ႇ(ၽွင်း)လုမ်းၽဝ်း တေၵၢမ်ႉလီႈၽၵ်ႉလင်ထိုဝ်ႇၶိုဝ်းၽႄႉသူႉ လုမ်းၽဝ်းၶိၼ်း(ၵၢမ်ႉလီႈသၢၼ်ၶတ်း လုမ်းဝတ်ႇ[ၽွင်း]ၽဝ်း)ဢူႈၵၢၼ်ဝတ်ႇ (ၽွင်း)မီးၵၢၼ်ပိၼ်ဝႆႇၽွၼ်းၵၢၼ်တေ ၵၢမ်ႉလီႈၶွမ်ႈၶတ်းပေႃးတၢၼ်ႉၵၢမ်ႉ ပိၼ်လီႈတေလီႈလၢတ်ႈသဝ်းလိၼ်း၊လ ႁူႉလီႈလွႆလိၵ်ႁၼ်သေမၵ်းမၢႆယိပ်း တိုဝ်းယူႉသဝ်းၽမ်ႈၵိၼ်းႁူႉၽၢၼ်ႇတေႃႉ ယၢမ်းဢၼ်ႇယဝ်ႉ၊ပူႈဢူႈမေႃးၶေႈၽုႈပေႃး မၼ်ႈၵၼ်ႉၵိၼ်ႁိုင်းမၼ်ႈၵုမ်းၵၢမ်ႉလူင် ၵၢမ်ႉလိုမ်းသိၼ်ႈတၢင်းယိုင်းမၢႆပုၼ်ႈၶိုဝ်း ၽဝ်းဢၼ်ႇၵဝ်သိုဝ်ႉမွႆးမွႆးသိုပ်ႉၵဝ်ၵၢၼ်း ၶတ်းလွႆငဢဝႆႇတီႈမၢႆတွင်းသိၼ်ႈတၢင်း ယူႉယဝ်ႉ ၊ ႁူၼ်းမူႉလုမ်းၵျေႈပီၼိုင်ႈ

ၼေႃႈပီ ၼိုင်ႈတွၼ်း ၶမ်မႂ်ႇၼွင်ႈၶိူင်ႈ မႂ်ႇ
လိၼ်းၸိူဝ်းၵၼ်မႂ်ႇတၢင်းၶမ် ပေႃးတူၺ်းၶိုဝ်ႈ
ပီ(1983) သုတ်းပီမီး(၅၀၃) တူၼ်ပီ(1984)
သုတ်းမီး(၅၈၂)တူၼ် ဝႆႉၼႆ သေတႃႇၵျႃႈ
ထိုင်မႂ်ႇၼၼ်းပီ(1985) လိူၼ်(1) ၵျူး(JANUA
RY) ထိုင်လိူၼ်(11) ၵျူးမႄႈ (NOVEMBER)
ၼႆႉႁူၼ်းၵုမ်းၶုၵ်းၶႂ်ႈမီး(၅၄၂)တူၼ်ယဝ်ႉ
ပေႃးသုတ်းပီၵမ်ႉယွမ်းသေ(၈၀၀) တူ
ၼ်ထၢင်ႇၶင်ႇၼႆယူႇယဝ်ႉ၊ ၼၼ်းႁူၼ်းၵုမ်း
ၶုၵ်းပီ(85) ၼၼ်းတႃႇၸိုင်ႈ ၼႆႉႁူၺ်းသေၵႂႆႇ
ၵႂႃႇၵုမ်းၼၼ ၶုၵ်းဝိင်းပႃႇ ႁိုဝ်ၵၼ်လဝ်ႈ
ထမ်ႇမသႃႇမိ (ၶိူဝ်းထၢႆး) လဝ်ႈၶၼ်ႇတမေႃႇ
ထႃႇၶဝ်ၶမ်းႁူပ်ၶၼ်ႉမီး(၅Z)တူၼ်လိုဝ်း
ၼၼ ၶုၵ်းဝိင်းမၵူႇပိၼ်ႇ လဝ်ႈပၼ်ႇ တီတ
ၶဝ်လဝ်ႈၶမ်းႁူပ်မီး(၄)တူၼ်ယဝ်ႉ တီႈ
ၼတေႃႇမၼ်း ၵုမ်းၵေႃႇသၢင်ႇ ၶႃႇ ၶုမ်ႇတီးၶုၵ်း
ၶႂ်ႈတႃႇၸိုင်ႈ ၼႆႉၵၢင်ႈ ၵၢၼ်း ၼၼ်းတွၼ်း ;
တိူင်းတႃႇၸိုင်ႈ (၈၃) ဝိင်းႁူၺ်းၵမ် , လိူဝ်ႈ
လိူဝ်းပၼ် လဝ်ႈတူၼ်တီးၶုၵ်းၶႂ်ႈၵၼ်ယူႇ
သဝ်းၶမ်ႈၵိၼ်း ၼၼ်းတွၼ်း ထုင်ႉလိၼ် ပိင်း
တၢင်းသိင်ႈယူႇ တႃႇၽွမ်ႉႁူမ်ႈ ပၼ်ၵေႃႇလိဝ်
ၵၼ်ၵပ်းသိုပ်ႇ ၵၼ်သေႁူမ်ႈ ၵၼ်ၵိုတ်း ၵ
ၢၼ်ၽေႃႇ သႃႇ သႃႇ သၶေႃႇ ၶိုဝ်းၶုၵ်းၵူႇပႂ်ႇၶႂ်ႈ
ၶၼ်ႉၵၢင်ႈ ၵၢၼ်းမုင်ႈမွင်း ၶတ်းၸိူဝ်း ၵႃႇ

ယူႇသဵဝ်ႉယဝ်ႉ၊ တႃႇငိူၼ်းၸွမ်းတၢမ်ၵုမ်း
လမ်ႉ ၼိုင်ႈလဝ်ႈလိူဝ် ယေႃႇပီ - ၄/၁ပ်ႈယေႃႈ
လိူၼ် - ၈၀ - ပိၵ်ႉ ယဝ်ႉ ပေႃးၶႂ်ႈၵၢၼ်တႃ
ငၢၼ်းၼၼ်းၵုမ်းလူဝ်ႇ ၵိုတ်းလူဝ်ႇပွင်ၼေႃႈ
လူဝ်ႇ ၵိုင်း ငိူၼ်းထိုင် ၶွၵ်ႈ သေငိူၼ်းၽၼ်း
ၵုမ်း လဝ်ႈၵေႃႇတၶႂ်ႇ လီၵေႃႇလီလဝ်ႈ
ၵေႃႈၵၢဝ်ႈႁူဝ်ပၢၵ်ႇ ႁူဝ်ၵိုင်သေလွႆႈ ထမ်ၵမ်
ၼိုင်းယူႇ ၶင်ႇၵပ်ႇ ယဝ်ႉ ပေႃးတူၺ်းၶႂ်ႈ
ၵၢၼ်ၼိုင်းငိူၼ်းၽၼ်းၵုမ်း ၼေႃႈ ၵၢၼ်လိုဝ်း
လူဝ်ႇ ၵိုတ်းၵမ်ႉ ၶၼ်ၵိုတ်းယူႇ ၶၼ်ႉပိၵ်ႉ
ပိုင်ႈၼိုင်းၵမ်ႉငမ်ႉ ၵၼ်သေတၵေႃႈ ႁွပ်ႈ
လဝ်ႈၵေႃႇတၶႂ်ႇ ၶဝ်လဝ်ႈ ၵမ်ၵမ် ထွမ်း
သၵ်းယူႇ ၵၢၼ်ဝႆႉ ၶၼ်ႉ လိၼ်းၸိူဝ်းၵၼ်ယူႇ
ယဝ်ႉ၊ ပေႃးတေတူၺ်းၵၢဝ်ႈႁူဝ် ႁူပ်ႈ ၵၢၼ်
မူႇ ၵုမ်းၵိုတ်း သၢင်ႈ ၵၢၼ်တူင်ႉ ၼိုင်ယူႇ
ယၢမ်းလိဝ်ၼႆႉ ပႆႇလိၵ်ႈ လၢႆးတီး ၶုၵ်း ႁိူဝ်ႈ
ၼၼႈ တွၼ်း ၶမ်ၶၼ်ႉ ႁူႇ ၶုမ်ႇ သွၼ်ၵိုၼ်း
ပၼ်ၵၼ်ယူႇ လိူဝ် ၶတ်းၸိူဝ်းတႃႇ ႁိူဝ်ႈ လုၵ်ႈ
ၵွၼ်ႇ ၶုၵ်းၵၼ် ႁွမ်ႉ မေႃႇလူ မေႃႇတမ်ႈ
လိၵ်ႈ ၶုၵ်း မႂ်ႇ သေ ႁိူဝ်ႈ လိူဝ် လပ်း ႁူ ႉ လွင်ႈ ပွင်ႇ
လိၵ်ႈ ၵတ်ႉ ၶၼ်ႇ , ႁူႇ ၶိုဝ်း ၶႂ်ႈ လိူဝ် တႃႇ ၽေႃႇ
သႃႇ , လိၵ်ႈ ၶုၵ်း ႁိူဝ်ႈ ပိူၼ်ႈ တၢင်ႇ , ၶိူဝ်း ပေႃး ၶိုဝ်ႈ
သွၼ် လိပ်ႈ ၵိုၼ်း ။ ငဝ်ႈ ၶဝ် လိူဝ် ၶၼ်ႉ ၵၢဝ်ႈ
တမ်ႇ ၼၶ လိၵ်ႈ ပိူၼ်ႈ လွင်ႈ လိၵ်ႈ ၶုၵ်း

ၵၢၼ်မိူဝ်ႈၶဝ်ႈ ယႃႇဝႆႉႁိတ်းမိူဝ်ႈၼႃး

ၵၢၼ်မိူဝ်ႈၼႃး ယႃႇၶၢတ်ႈႁိတ်းမိူဝ်ႈၶဝ်ႈ

လႆႈယူႇယဝ်ႉ

ၵိၵ်ႉတင်းလၢႆးၽွမ်ႉႁူမ်ႈမိတ်ႈႁိူဝ်း ၵၼ်ၼႄႈလွင်ႈဝၼ်းၶူးမေႃတဝ်းဝၼ်းၼိူဝ်း တႃႇႁဝ်းယဝ်ႉပီယဝ်ႉပွၵ်ႈလႆႈၵၢၼ်ၽိူၼ်း မိူဝ်ႈထိုင်လႄႈဢၼ်ၶတ်းလႆႈယူႇတႃႇသေ ယဝ်ႉ လွင်ႈဢမ်ႇၵၢၼ်သၢင်ႈလိၵ်ႈ တူဝ် ၽဝ်ႈဢမ်ႇၵၢၼ်မေႃတိၼ်မေႃမိူဝ်း ၵၢၼ် ႁူဝ်းၶိုၼ်းၶေႃမေႃမီးမူၼ်းၶေႃႇဢမ်ႇတွၼ်း လိူဝ်ၽဝ်ႈသေၵမ်ႈႁူး ၶိုၼ်းလူမ်းၶေႃ ႁဝ်း ပိၼ်ၵၢၼ်လႄႈၸိုင်းတၢင်းလွႆးထႅမ်ယူႇလႄႈ ႁၼ်ဢၼ်ၼၼ်ႉယူႇယဝ်ႉ ။ ၵပ်းၼႆၸိုင် ႁဵတ်း ၼိူဝ်းႁဵတ်းလိၵ်ႈလူလိၵ်ႈႁဝ်းၶဝ် ႁူး တီႈ ဢၼ်ႁိူဝ်ၶေႃလိၵ်ႈလၢႆးသၢင်ႈ ၶႃႇ ၶမ်ႉတႃး ႁဝ်းၶႃႈတီႈပိင်းတၢင်ႈႁဵင်ႈၼႆႉ ၵေႃမၼ်း ၵၼ်ႉ ၶၼ်ဢၼ်ႈဢေႃႁိမ်းၸိုင်းလီတွၼ်းႁူႉ ပႃႈဢမ်ႇဢၼ်ၼႄႈႁႂ်ႈပိၼ်တၢင်းလွႆးထႅမ် ၵၢင်ႈၵၢၼ်းၼိူဝ်းတႃးၶဝ်းမီးလွၵ်ႈၵွၼ်ႉ ၸိင်ႉ ၸိုင်ႈၵူတ်ႈယေႈႁူလ်ႈသၢၵ်းယေႈ ၵမ်မႃႉယေႈဝႂ်းၶႂ်းယေႈတႅပ်းဢၼ်ႉၽွမ်ႉ ႁူမ်ႈပၼ်ၸိုင်းၵၢၼ်ပိၼ်လီႈဢၼ်ႉသေ ၵမ်း-ၼႆ-ယွၼ်းသင်ႈလႃးတႆႈ ယွၼ်းတၢင်း လွႆႈထႅမ် ဢၼ်ၵိၼ်ၸိုင်းႁဵတ်းႁဵတ်း လိၵ်ႈႁဵတ်းၶဝ်ယူႇယဝ်ႉ -

တီႈယိူင်းမႃးတၵ်းၵႂၢင်ႈၵမ်ႈၸၢင်ႉ ။

ၶိုၼ်းလူမ်းလပ်ႈဢိူင်ႈ

(ၶေႃလိၵ်ႈလၢႆးသၢင်ႈ ၶႃႇ ၶမ်ႉတႃး)

။ ပိင်းတၢင်ႈႁဵင်ႈ ။

ၵူႊဝိုင်ၵၢၼ်ၸလေႃး

ၵၢၼ်ဝၢၼ်ႈၵၢၼ်မိူင်း
ယႃႇလိုဝ်ထိူင်း
လိူင်းလၢႆးလွင်းၵၢၼ် — ႁူမ်ႈႁတ်းႁၢၼ်

ၸူဝ်ႈတႅမ်ႈ ၶၢဝ်းပၢၼ်
လွင်ႈၶဵၼ်ႈၵၢၼ်
လီမ်ပၢၼ်ၸိူဝ်းႁဝ်း — ယႃႇမိုင်သဝ်း

ယႃႇလွမ်ႉ ၸုင်မဝ်း
သုၶ်တူဝ်ႁဝ်း
တီႈသဝ်းမိူင်းၶဝ် — လိၵ်ႈလၢႆးမႆ

ၵၢမ်းၸိူဝ်းမိူင်း

လိၵ်ႈလၢႆးလိၵ်ႈႁၢၼ် ဝိင်းတႃႈရင်း
၅၀၇၄- ၶိူဝ်း -လိူၼ်-၁၅-ဝၼ်း-၂-ၶမ်း